Sortland Kommune Suorttá Souhkan
Vesterålsgata 57
8400 SORTLAND

Deres ref.:	Deres dato:	Vår ref.:	Vår dato:
26/397	23.03.2026	26/28574-3 26/63946	08.05.2026

Fylkeskommunens innspill til oppstart og uttalelse til planprogram - kommunedelplan for næring, reiseliv og landbruk i Sortland kommune

Det vises til oppstart av kommunedelplan for næring, reiseliv og landbruk (næringsplan) i Sortland kommune. Frist for innspill og uttalelse er 08.05.26.

Det er fastsatt følgende satsingsområder for planperioden;

- Mineralutvinning
- Grønn omstilling
- Nytt havne- og næringsområde og Indre Havn
- Hålogalandsvegen
- Havbruk
- Reindriftsnæringen
- Rent og trygt drikkevann
- Reiseliv
- Handel
- Vindkraft, kjernekraft og infrastruktur
- Landbruk og skogbruk

Nordland fylkeskommunes innspill til oppstart og uttalelse til planprogram gis med bakgrunn i lov om kulturminner, naturmangfoldloven, vegloven og plan- og bygningsloven, herunder fylkesplanen, rikspolitiske retningslinjer og statlige planretningslinjer

Merknader

Regionale planer
Fylkesplan for Nordland og andre regionale planer er nevnt i planprogrammet. Kommunen gjøres oppmerksom på at Et Nordland for framtiden – Regional planstrategi for Nordland 2024–2028, ble vedtatt oktober 2024, og også skal legges til grunn for planleggingen i Nordland.

Nordland fylkeskommune gjør i tillegg oppmerksom på at det pågår arbeid med fire regionale planer for tiden, som bør hensyntas i kommunens planarbeid:

- Regional plan for livskraftige lokalsamfunn

Adresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Samfunnsutvikling
Postmottak Fylkeshuset 8048 Bodø	Prinsensgate 100 Org.nr.: 964 982 953	E-post: post@nfk.no	**Plan og analyse** Liss-Ane Simonsen Tlf.: 97518796

- Regional plan for arealforvaltning
- Regional plan for landbruk
- Regional plan for vannforvaltning

Mer informasjon om pågående regionalt planarbeid kan leses på fylkeskommunens hjemmeside: Her kan du se pågående arbeid med regionale planer og temaplaner - Nordland fylkeskommune

Planfaglig
Ifølge planprogrammet skal kommunedelplanen «avklare og sikre behovet for tilgjengelig areal som grunnlag for næringsetableringer». I tillegg nevnes det at næringsplanen med tiltak skal være definerende for innholdet i kommuneplanens arealdel.

Så langt fylkeskommunen kan se følger kommunedelplanen kun prosessreglene fra plan- og bygningsloven, men dog uten planbestemmelser og plankart som ville gitt juridisk bindende føringer for arealbruk i kommunen. Det vil si at kommunen i denne planprosessen ikke formelt kan avklare eller avsette areal i planen.

Kulturminner og kulturmiljø
Kommunen har gjennom den langsiktige arealplanleggingen og byggesaksbehandlingen et betydelig ansvar for å sikre at kulturmiljøene ivaretas. Dette innebærer også et ansvar for å legge til rette for at kulturmiljø tas aktivt i bruk som en ressurs i areal- og samfunnsplanleggingen. Dette er et tydelig nasjonalt mål, slik det fremgår av Meld. St. 16 (2019–2020) *Nye mål i kulturmiljøpolitikken. Engasjement, bærekraft og mangfold*. Kommunen anbefales å sette seg inn i Riksantikvarens veileder til bevaring av kulturminner i kommuneplaner og tematiske kommunedelplaner.

Mange av kulturminnene i Sortland ligger i kulturmiljøer og landskap som er sårbare både for økt turisme og for nye, dominerende tiltak i landskapet. Der kommunens satsingsområder medfører ny eller mer omfattende arealbruk, vil dette kunne komme i konflikt med kulturminner. Det er derfor viktig at kommunen tar høyde for dette i planen.

Fylkeskommunen påpeker at kulturminner og kulturmiljøer kan være en betydelig ressurs, samtidig som at det er viktig å huske at de ikke er en fornybar ressurs. Dersom et kulturmiljø utsettes for belastninger fra for eksempel endringer i arealbruk, næringsutvikling eller reiseliv, kan kulturminneverdiene forringes eller gå tapt. Dette vil igjen redusere fremtidige generasjoners mulighet til å oppleve og forstå vår felles kulturarv.

Fylkeskommunen minner om at kommunen kan innarbeide egne mål og strategier for kulturminner, kulturmiljøer og landskap i kommunedelplanen. Slike mål kan også integreres i arbeidet med mål og strategier for næring, reiseliv og landbruk, slik at kulturmiljøperspektivet blir en naturlig og tydelig del av den helhetlige samfunnsutviklingen.

Merknad angående automatisk fredete kulturminner
Kulturminnedatabasen Askeladden er en dynamisk database, som oppdateres daglig med ny kunnskap og kartfesting om alle kulturminner i Norge. Dette har betydning for kommunens planlegging. Fylkeskommunen understreker at kulturminnedatabasen Askeladden ikke må

regnes som et endelig kunnskapsgrunnlag, når kommunen skal vurdere fremtidige arealer for sine satsingsområder.

Det manglende kunnskapsgrunnlaget medfører at forholdet til automatisk fredete kulturminner er ikke avklart på kommuneplannivå. Kravet til slik avklaring jf. kulturminneloven § 9 inntrer først på senere tidspunkt i planleggingen, eksempelvis gjennom område- og detaljregulering. I Riksantikvarens veileder *Kulturminner, kulturmiljøer og landskap: Planlegging etter plan- og bygningsloven* (2020, s. 43) gis denne presiseringen om avklaring av arealformål i kommuneplan:

«Forholdet til automatisk fredete kulturminner kan avklares allerede på kommuneplannivå, men bare for arealformålet bebyggelse og anlegg. Normalt blir forholdet først avklart gjennom behandling av reguleringsplaner eller byggesaker. Dersom kommunen ønsker å få avklart forholdet til automatisk fredete kulturminner i kommuneplanens arealdel, i områder for bebyggelse og anlegg, må dette tas opp som et eget tema med regional kulturminneforvaltning. Kommunen må bekoste de undersøkelsene som er nødvendige for å kunne vurdere hvorvidt utbyggingen kommer i konflikt med automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminneloven § 10.»

Dersom kommunen ønsker en avklaring av forholdet til automatisk fredede kulturminner, kan dette utføres i denne saken. Fylkeskommunen kan avklare arealer uten at det foreligger en arealplan etter plan- og bygningsloven med plankart og bestemmelser. Det er riktignok ikke påkrevd på dette plannivået, men er likevel mulig. Det er Nordland fylkeskommune som er regional kulturminneforvaltning i denne sammenhengen, og fylkeskommunens arkeologer kan kontaktes for mer informasjon om dette.

Fylkeskommunens uttalelse gjelder ikke samiske kulturminner. Det vises til egen uttalelse fra Sametinget.

Kontaktinformasjon

Tema	**Navn**	**Kontaktinformasjon**
Plan og øvrig	Liss-Ane Simonsen	lissim@nfk.no
Kulturminner og kulturmiljø	Guri Vatne	gurvat@nfk.no
Automatisk fredete kulturminner	Stine G. Melsæther	post@nfk.no

Med vennlig hilsen
Heidi Ramsvik
konstituert faggruppeleder plan og analyse

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til

Norges arktiske universitetsmuseum	Postboks 6050 Langnes	9037	TROMSØ
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Statsforvalteren I Nordland	Postboks 1405	8002	Bodø